

...ról postán im-
...heti határ m-lett
...tem s ezáltal bár-
...ldi államtól jövő
...va, le feljebb 8 n p-
...lési költség mellott,

esen nyujtok.

Elefánt,

...i szállítási és el-

...ái vállalata,

...tul-Marmatiei

enstock
egességek
ÁS FIA
...zletében,
...iei No. 2.
...választás szerint:

okok
...n csak a
...lcsomában
...b játékraktár-
...ok.
BERG
...smardan 12.
...orekek számára

A mai szám ára az Uj Kelet Hatalapjával együtt 7 lej

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
1. Pop. (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Ramassetter Róbert — 850
— — 460
Negyedévre — 240
Egy hónapra — 85
Egy szám ára pályasú-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.—
Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 150

1925 január 31 Szombat

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 25 szám

5685. Sövat 6

Megtorlással fenyegetik a ma- gyar szocialistákat

(Budapest, január 30. Az Uj Kelet tudósi-
tőjától.) A második internacionálé bizottságá-
nak bécsi ítélete, melyet a magyarországi szo-
ciáldemokrata párt ügyében hozott, a magyar
parlament folyosóin élénk megbotránkozás tár-
gyát képezte. A pártok egyöntetű véleménye
szerint az ország szuverenitását még sohasem
gyalázták meg ennyire. Lehetetlen dolog, hogy
a szociáldemokraták a bécsi kommunisták előtt
feleljenek politikájukért. A fenti vélemény fő
képviselői azt hangoztatják, hogy a képviselői
állással összeférhetetlen, hogy külföldi ténye-
zőktől fogadjanak el irányítást.

A parlament nemzeti érzésű tagjai a szo-
cialisták számonkérését sürgetik, mert lehetet-
lennek tartják, hogy magyar képviselők min-
den megtorlás nélkül ilyen cselekedetet elkö-
vethessenek. A szocialista képviselők — sze-
rintük — a nemzeti öntudat ellen valóságos
merényletet követtek el.

Beavatott forrásból azt a hírt közlik, hogy
a szocialista képviselők számonkérése meg is
fog történni, ha majd az ellenzék bevonul a
parlamentbe. Széchenyi Viktor gróf, az össze-
férhetlenségi bizottság elnöke kijelentette,
hogy a szocialisták magatartása alkalmas arra,
hogy ügyüket a bizottság letárgyalja.

Sándor, a bizottság helyettes elnöke kije-
lentette, hogy ezen legnagyobb foku morális
összeférhetlenséggel szemben a nemzetnek
kell ítélkeznie.

A szociáldemokrata párt egyik vezetőem-
bere az „Est“-ben válaszol Bethlen nyilatkozá-
saira. Kijelenti, hogy a pártban a bécsi ut előtt
heves vita volt afölött, hogy elmenjenek-e vagy
sem a döntőbíróvá válására. A pártban erős
áramlat volt, mely azt követelte, hogy ne
menjenek Bécsbe, amit a pártvezetőség meg
is tehetett volna, pár sort menesztvén az
internacionáléhoz, melyben kijelenti, hogy
nem kíván a tárgyaláson részt venni. Ha azon-
ban a párt így cselekedett volna, belső ellen-
zéke megerősödött volna, másrészt a bécsi
emigráns kommunistá-csoportok folytatták volna
ragalmazó hadjáratukat a párt ellen. A szociál-
demokrata párt is megbélyegzi az internacio-
nálé jelentésének durva hangját, de hang-
súlyozza, hogy a szövegezésben nem vett részt.
A magyarországi szociáldemokrata párt csak
azon jelentésért felelhet, amelyet saját maga
adott ki. Tudvalevő ugyanis, hogy az inter-
nacionálé határozatáról négy jelentést adtak
ki azért, mert a magyarországi szociáldemo-
kraták nem akartak az emigránsokkal egy je-
lentés kiadásában résztvenni. Végül kijelen-
tette a párt, hogy Bethlen súlyos vádjaira még
a jövő héten felel.

Oroszország hajlandó lemondani Beszarábiáról?

Bukarest, január 30. A „Lupta“ párisi tu-
dósítója jelenti, hogy a párisi román delegáció
és az orosz nagykövetség tagjai között nem
hivatalos jellegű puhatolódási beszélgetések
folytak. A jelentés szerint az oroszok hajlan-
dónak mutatkoztak Beszarábia lemondására
különféle gazdasági, főleg vámkedvezmények
ellenében. Ezenkívül Oroszország katonai ga-
ranciaszerződést is kész volna kötni, amelyből
orosz-román-lengyel szövetség alakulna ki. Ro-
mán részről azt a választ adták, hogy Románia
— Beszarábia ügyét kivéve — kész bármily
kérdés megvitatására, ha Oroszország részéről
hivatalos ajánlatot kap. A „Lupta“ úgy tudja,
hogy rövidesen orosz-román konferencia fog
létrejönni. Ezt a hírt azonban csak fentartással
közöljük.

A kolozsvári diákok szimpátia-tüntetése a jasií kizárt diákok érdekében

(Cluj-Kolozsvár, január 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hirt adott arról az Uj Kelet, hogy
a jasií egyetem diákjai közül ötvenkettőt, akikről bebizonyosodott, hogy résztvettek a diákza-
vargásokban, kizártak. A kolozsvári egyetemi hallgatók a kizárt jasií diákokkal szolidaritást vál-
laltak és ilyen értelmű memorandumot küldöttek a kormányhoz, követelve társaik visszafogadá-
sát. A válasza három napi terminust adtak, amely a mai napon járt volna le.

Mint ahogy válasz a mai napig nem érkezett, a diákság gyűlésen akart e kérdésben vég-
leges állást foglalni. A gyűlést az egyetemen akarták ma este fél hét órákor megtartani, az
egyetemi tanácsa azonban ezt nem engedélyezte. A diákok közül néhányan be akartak hatolni
az egyetem épületébe és eközben hat ablakot betörték.

A rektor erre a rendőrségre telefonált, ahonnan rendőri és csendőri készütség vonult az
egyetem elé. A rendőrök egy része megszállotta az egyetem bejáratát, a másik része pedig
bevonult az egyetem épületébe, ahol a rektorral együtt megejtették az igazoltatásokat. Ennek
során kiderült, hogy nem egyetemi hallgatók is bejutottak az épületbe. Ezeket a rendőrség
előállította. Ezzel véget is ért a tüntetés.

Herriot ellenforradalmi kiáltványa

**Miért fordult szembe a francia miniszterelnök Németországgal. A német
válaszjegyzék**

(Páris, január 30. Az Uj Kelet tudósítójától.)
Herriotnak a francia kamarában elmondott be-
széde még teljes szövegében nem érkezett meg
hozzánk. Azonban a külföldi sajtónak a beszé-
dhez fűzött reflexióiból azt a következtetést le-
het levonni, hogy Herriot — eddigi álláspont-
jától eltérően — nacionalista hangokat ütött
meg beszédében. „Nagyon valószínű, hogy a
beszéd elmondására a francia jobboldal nyomá-
sán kívül — mely állandóan a német fegyver-
kezés rémét idézi fel a francia nép előtt —
elsősorban az új német kormány reakciós volta
adott impulzust.

A francia kamara a szocialisták hozzájárú-
lásával elhatározta, hogy Herriot beszédét az
egész országban kiplakatirozza. A szocialisták
szerint az orosz háboru előtti tartozások kér-
désében Franciaországnak a népszövetség útján
kell megtalálnia a döntést.

Egyes külföldi lapok véleménye szerint

**Herriot beszéde valóságos ellenforradalmi
kiáltvány,**

mellyel Herriot a nacionalista blokkhoz pártol.
Ezt bizonyítja az a körülmény is, hogy a szo-
cialisták a beszéd elhangzása után eleinte vo-
nakodtak hozzájárulni ahhoz, hogy Herriot
beszédét az egész országban kiplakatirozzák,
mire az ülést felfüggesztették. Az ülés felfüg-
gesztésének tartalma alatt Herriot aztán meg-
magyarázta a szocialista vezéreknek, hogy ha
ragaszkodnak álláspontjukhoz, kiszolgáltatják őt
a jobboldal kénye-kedvének, aminek egyenes
következménye az volna, hogy lemond a mi-
niszterelnökségről. Így kényszerítette ki Herriot
a szocialisták csatlakozását.

Természetes, hogy

**a német kormánykörökben Herriot be-
széde nagy csalódást okozott.**

Luther kancellár külön sajtónyilatkozatra ké-
szül. A „Berliner Tageblatt“ megállapítja, hogy
Herriot beszéde nem a megszokott módon ba-
rátságos. A konzervatív „Börsen Kurir“ sze-
rint Herriot sovinizmusban tullicitálta Poincarét
is. Még a „Vorwärts“ is tiltakozik az ellen,
hogy Franciaország népét állandóan a német
fegyverkezés rémével áltassák. Herriot beszéde
csak arra volt alkalmas, hogy a német nacio-
nalizmust erősítse. A német kormány egyéb-
ként a szövetséges hatalmak tegnapi együttes
jegyzékére már elkészítette a válaszjegyzéket
és azt átadta a szövetségesek Berlinben mű-
ködő követeinek.

A német jegyzék mindenekelőtt sajnálattal
állapítja meg, hogy hatodikáról keltezett jegy-
zéké okot adott olyan formális válasza, amely

az európai megértést egyáltalában nem
alkalmas előszegíteni.

A német nép a szövetségesek tegnapi válasz-
jegyzékében újból azzal van vádolva, hogy a
békeszerződést nem tartja be anélkül, hogy
lehetőséget adnának e vádak ellen való véde-
kezésre. A német kormány elismeri, hogy a
versaillesi szerződés az északi rajnai zónának
január tizedikén való kiürítését bizonyos fel-
tételre köti, e feltételeket azonban a néme-
tek teljesítették. Németország teljes lefegyver-
zése sokkal nyilvánvalóbb, semhogy a szövét-
ségesek a szerződéses kiürítési időpont elhalasz-
tását a német lefegyverzés mai helyzetével
indokolhatnák. A szövetséges kormányoknak
ama érveléssel szemben, hogy a megszállott terü-
letek fokozatos kiürítése a megszállási tizenöt
évi időtartama előtt kedvezményt jelentene
Németországnak, nem áll fenn. Sőt

**egyenes ellentétben van a békeszerződés
szövegerinti szövegével.**

A német jegyzék annak a reményének ad ki-
fejezést, hogy a szövetséges kormányok leg-
közelebb közzé fogják tenni a németek mu-
lasztásait a leszerelés kérdésében és ezzel a
konfliktus elsimulása számára megadják a le-
hetőséget. A mai állapot bizonytalan időre való
meghosszabbítása nem alkalmas arra, hogy a köl-
csönös politikai együttműködést lehetővé tegye.

A „Daily Telegraph“ berlini jelentése sze-
rint az új német kormány hajlandónak nyilat-
kozott közvetlen tárgyalásokba bocsátkozni
Franciaországgal a két állam közötti garancia-
szerződés kötése végett, mert Luther és Stre-
semann meg vannak győződve, hogy ez volna
a legegyszerűbb mód a rajnai vitás kérdések
rendezésére. Ha ilyen megegyezés létrejönne, ugy

**nem volna szükség a genfi jegyzőkönyvre,
vagy más garanciaszerződésre.**

A párisi sajtó bizalmatlansággal fogadja ezt
a tervet és hangsúlyozza, hogy Németország
részéről a legnagyobb garancia a versaillesi
békeszerződés lojális végrehajtása volna. Ha
Németország e szerződés kötelezettségeit pon-
tosan végrehajtja, fölösleges más szerződés kö-
tése. A radikális lapok, amelyek a Németor-
szághoz való közeledés hívei, szintén megállá-
pitják, hogy a német ajánlat csupán az angol-
francia-belga garanciaszerződés meghiusítását
és a kölni zóna kiürítésének siettetését célozza.
Mindenesetre Németországnak először végre
kell hajtani a versaillesi pontokat és be kell
lépnie a népszövetségbe.

Ednard Bernstein zsidó szevezkedést sürget

Német zsidó szocialisták választási propagandája a német hitközségek szövetségében

(Berlin, január 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megírta az Uj Kelet, hogy a németországi zsidó hitközségek országos szövetségébe most indult meg a választási kampány. A zsidó munkások ezuttal először küzdenek zárt sorokban zsidó ügyért és első ízben hangsúlyozzák ki zsidó mivoltukat. Előljárnak ebben a berlini zsidó munkások, akiknek legutóbbi gyűlésén a német szocialista mozgalom kiválósága, Eduard Bernstein is megjelent. Beszédét nagy figyelem közepette hallgatták, valóságos érejtérést hirdette és önvallomása a szenzáció erejével hatott. Bernstein többek között ezeket mondotta nagy beszédében:

— Mindenfelé a világon azon dolgozik a reakció, hogy visszazoritssa a demokratikus fejlődést. A zsidógyűlölet és zsidóüldözés magán viseli a hamisítás és csalás minden jellegzetességét. Nem a népből indult ki, csak beviszik a nép soraiba. A terror olyan nagy, hogy az antiszemitizmus ellenfelei meghátrálnak és koncessziókat tesznek, ahogy azt mindenki, aki a közelben részvesz, könnyen észreveszi. A „Verband nationaldeutscher Juden“ működése voltaképp nem egyéb, mint koncesszió az antiszemitizmusnak. Amennyiben a „nationaldeutsch zsidók“ munkája őszinté, akkor egy nagy ostobaság.

Szónok ezután ismertette életpályáját.

— Atyám — mondotta — szegény mozdonyvezető volt, tizgyermekes családapa. Eltérő viszonyaink által voltak a proletárnívó is és ezek a körülmények neveltek internacionalistává. Ennél is mélyebb nyomokat hagyott bennem azonban zsidó mivoltom. Kijelenthetem, hogy ez német érzelmekkel egyáltalában nem ellenkezik. Nem tudok elképzelni magamnak német zsidót, aki német hazájával nem érezne magát szorosban egybekötve. Német zsidó vagyok és ez mindent megmond a kérdéssel. Aki hangsúlyozza, hogy németnemzeti zsidó, az engedményeket tesz az ellenségnek.

— A hitközségek Landesverbandjába — folytatta a szónok — olyan elemek készülnek akiknek működése egyet jelent a reakciónak és antiszemitizmusnak adandó engedménnyel. A zsidó munkásság főadata lehetőleg minél több képviselőt behozni a Landesverbandba, hogy ezzel is ellensúlyozzák a zsidó reakciót.

Bernstein beszéde után dr. Oskar Kohn beszélt, aki rámutatott a németországi zsidó hitközségek egységes szervezeteinek fontosságára. A régi hitközségi szervezet az 1874-iki törvé-

nyen alapult, amelynek tendenciája a zsidóság széjjelforgácsolása volt. A régi német rendőrállam szerint ugyanis a zsidókat mint állítólagos „nyugtalan elemet“ meg kellett fékezni. A hitközségek fejlődése azonban, különösen a nagy városokban, olyan gyorsan ment végbe, hogy a régi rendszerrel már nem lehet dolgozni. Elő példaként áll előttünk Berlin városa, ahol 1840-ben 6700 zsidó lakott, 1912-ben már 140.000 és ma bizonyára 200.000-nél is több. A zsidóság feladatait tehát régi eszközökkel nem lehet megoldani. A dolgozók Palesztináját és chalucképzés feladatait legjobban a zsidó hitközségek tudják megoldani. Tudjuk, Palesztina újjáépítése nem egyedül a

zsidók szempontjából, hanem a többi népek szempontjából is mérhetetlenül fontos. Ha kudarcra végződnie a palesztinai újjáépítés, akkor ez egyúttal kudarcát jelentené az egész világ szociális újjáépítési tendenciájának. A zsidó tömegeknek minden erejükkel azon kell lenniük, hogy a zsidó hitközségek népies irányban, a nép érdekeinek szemelött tartásával, a népért dolgozzanak. A német zsidó munkásságnak különös feladata ez. Meg kell mutatnia, hogy a szervezethez és munkásfegyverrel meg lehet és meg kell teremteni a zsidó alapon működő népi institúciókat és azokon át meg kell szerezni a zsidó nép jogait és szabadságát.

Perlik a magyar kincstárt a különítmények sarcolásai miatt

Gróf Csáky honvédelmi miniszter szerint a Prónay-különítmény jogosan működött

(Budapest, január 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Prónay-különítmény néhány tisztje 1920-ban lefoglalt három kereskedőtől kilencven horod benzint és a kereskedőket a Britanniába hurcolta, ahonnan hosszas huzavona után átszállították őket a Markó-utcai fogházba. A kereskedők ellen csempészes és árdragítás címén indítottak eljárást. Az ügyészség azonban büncselekmény hiányában csakhamar megszüntette a nyomozást és a gyanúsítottakat szabadlábra helyezte.

A kereskedők ezután hozzáláttak az elkövetett bűnözés visszaszerzéséhez. Bepörölktek a magyar kincstárt, miután megtudták, hogy a benzint katonai autók használták. A kincstár jogügyi igazgatósága a keresettel szemben azt vívatta, hogy az úgynevezett Prónay-különítmény a kormány akaratától függetlenül, sőt annak ellenére garázdálkodott és amit ez az alakulat összeharcsolt, az sohasem került a kincstár birtokába.

A bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy csak akkor ismerheti el a kincstár fizetési kötelezettségét, ha bebizonyosul, hogy a Prónay-különítmény állami katonai alakulat volt. A felperesek kérsére a bíróság árt a honvédelmi minisztériumhoz a Prónay-különítmény jellegének megállapítása végett. Gróf Csáky Károly honvédelmi miniszter erre a következő választ küldte:

A Prónay-különítmény a proletár-diktatúra alatt 1919. évben Szegeden megalakult nemzeti hadsereg egyik csapata volt, mely a kir. honvédelmi minisztérium 1920. január 10-én kelt 22.002/eln. 6. számú rendeletével

mint „Szegedi vadászszázalaj“ a szervezés alatt álló Magyar Nemzeti Hadsereg egyik hadosztályának hadrendjébe állítottatott be.

Nemzeti zászlóalj nem volt feljogosítva arra, hogy polgári egyének ellen nyomozásokat, lefoglalásokat és letartóztatásokat eszközöljön, ilyeneket azonban ama kényszerhelyzetnél fogva, hogy az illetékes polgári hatóságok és szervezetek működése jórészt szünetelt, tényleg eszközölt. A magyar minisztérium 1919. december 23-án kelt 6466/19. M. E. számú rendeletének 2. szakasza ebben az irányban korlátozásokat rendelt el.

A honvédelmi miniszternek ez a leirata, amely a Prónay-különítményt a magyar hadsereg csapatánál ismeri el, jogalapot nyújt mindazoknak, akiket a különítményi tisztek súlyosan megkárosítottak, hogy kártérítési igényeiket a kincstárral szemben érvényesítsék. Hír szerint egész tömeg ilyen kártérítési pört foglalt indítani a magyar kincstár ellen.

— A „Magyarság“ mai új száma a déli órákban jelenik meg. Olajos Domokos hetilapjának ez a száma is a megszokott szenzációs tartalommal lép olvasóközönsége elé. Mai új számának tartalmából röviden kiemeljük a következőket: A kalotaszegi gyűlés elé. Hogy védekezzünk a bolsevizmus ellen? Albert Thomas interjú. Dr. Janovics Jenő nyilatkozata a bukaresti vendégszerelésről. Gárdy fényképész harca a műterméért. A marosvásárhelyi színház és a sajtó harca. Ezeket kívül még sok érdekes cikk, közgazdasági, színházi és sportrovatok teszik élénkké a „Magyarság“ új számát.

Zsidó predestináció

Ira Michael Cohen

Ha pozitív világtörténelem utjaiban a zsidósorsot összehasonlítjuk a földön élő más emberi közösségek sorsával és látjuk, hogy a népek létezésének, fejlődésének és eltűnésének ugyanazonos feltételei és törvényei a zsidóknál határozott eltérést mutatnak, — a zsidók széles rétegeiben önkéntlenül mindinkább megelevenednek a misztériumok és majdnem a meggyőződésig tökéletesedik azon szinguszív feltevés, hogy a zsidó sorsot megkülönböztetett végzettségűség előttünk ugyan ismeretlen, de határozott predestináció felé irányítja a zsidóságot.

Már a népvándorlás a zsidóságot miat szuverénitást veszített népet találta. Az ősi szent föld már nem volt az övék, a szétszóródás már megindult volt és habár a népvándorlás ezt a szétszóródást általánosabbá és befejezetté tette, az elszorított sok megpróbáltatás és vértanúság dacára a zsidók a népvándorlás viharában kijegesedett és életre kelt új népek között sem veszítették el jelentőségüket és ősi vallásukba kapaszkodva szuverén világi hatalom hiányában is megmaradtak azoknak, akik voltak.

Míg a szétszóró zsidóság így jutott át a népvándorlás nagy evolúcióján, addig a népvándorlás az utjába esett szuverén és egységes, ókori nagy népeket erős állami szervezetségük és még hatalmasabb kultuszuk dacára annyira megrázta, hogy nagy részük területiális hatalmukat elvesztve, a népvándorlás követő századokban megszilárdult új népegyeségek között teljesen felmorzsolódtak. Gyönyörű mitológiát, felséges klasszicizmust, értékes jogalkotást, kiváló bölcselést hagytak ugyan

hátra az utókornak, de maguk a népegyeségek eltűntek. A zsidók ellenben szétszórtságuk dacára megerősödtek és ma is világproblémaként állanak a föld kulturápei között.

A XV-ik század másirányú megpróbáltatásokat hozott a zsidóságra. Németországtól a pireneusi félszigetig a legféltlenebb és legembertelenebb zsidóüldözés hullámozott végig, jajjal és vérrrel töltve be egész Nyugateurópát. Az intézményszerűen bevezetett zsidómészárlások a spanyol inkvizíció perverz szörnyűségig fokozódtak annyira, hogy a bájos Izabella spanyol infánsnő csak azon feltétellel engedte Emannel portugál királyt nászgyághoz közeledni, ha az ország határának átlépésénél a zsidók kiüldözését elrendelő dekretumot hozza — nászajándékkul.

A spanyol és portugál zsidó tömegeknek az inkvizíció ezen szerződészerű felrisszítésében már-már nem maradt más választásuk, mint vagy nyomorultul elvérezni a kinpadokon, vagy pedig az ősi hitet eldobva, a kereszt védelme alá menekülni. Az ezerszeresen megkínzott zsidó lélek akkor talán elbukott volna, ha a kifürkészhetetlen predestináció végzettségű támogatást nem nyújt a titkos zsidó keresztényekben, kik megmagyarázhatatlan, de egyúttal megingathatatlan fanatizmus erejével önként vállalták a zsidó sors szörnyű martiriumát és ezáltal új erőhöz és kitartáshoz segítettek. Az inkvizíció kintókamaráiban kegyetlen leleményességgel rendezett vérfürdőkben megtisztulva, a zsidóság a titkos zsidóknak nagy tömegeivel együtt vagyont és pozíciót elhagyva, inkább kivándoroltak Keleteurópa és Északafrika ismeretlen tájaira, de ősi vallásukat nem tagadták meg.

Az azóta eltelt több — többé-kevésbé békés

— század alatt a zsidók kiheverték az inkvizíció rémségeit és a legújabb kor liberáliszmusa által teremtett általános vallási türelmesség térhódítása mellett a zsidó sorstragédia oszladozni kezdett. A legutóbbi századok nagy gondolkozóit az emberi méltóság jogát minden ember közkincsévé tették és ennek oltalma alatt a zsidók békés fejlődése új elhelyezéstükben is megindult. A zsidók minden államban úgy a köz-, mint a magánélet minden megnyilvánulásában hasznos polgárokká váltak. Nemcsak tételes jogintézményekben, hanem a valóságban is egyenlőknek fogadtattak el és az egész kulturvilág valóságos megbélyegezte a hajdani hatalmas Oroszországot, mely ezen irányzat elől elzárkózott.

Jött aztán a világháború a maga rettenetességével és letört minden liberalizmust, minden türelmességet, minden kulturázt és a tegnap szabadságot, egyenlőséget és testvériséget hirdető Európa ma pörére vetkőzve lerombol minden alkotást, minden eszményt. A legféltlenebb türelmetlenség, ellenségeskedés és elnyomás uralkodik ma mindenütt és ezen általános dezorganizáció közepette egy semmivel sem indokolható antiszemita hullám száguld végig majdnem egész Európán. De már a régi recept szerint, mely a spanyol inkvizíció idejében választást engedett a pusztulás és mindent megbocsító kereszt között. A mai antiszemitizmus nem akceptálja a spanyol inkvizíció ezen alternatíváját, hanem föltétel nélküli pusztulást követel. A kereszt a zsidóknak már nem ad abszolúciót és azoknak a zsidóknak, kik az antiszemita atrocitások első hullámveréseitől megtántorodva a kereszt alá menekültek, azt kellett tapasztalniuk, hogy a szeretet és béke keresztje minden feléje közeledőnek oda nyújtja a béke olajját, de a zsidónak nem.

A M

Meghamis

(Budapest, jától.) A fél azt a súlyos pesti sajtó, hogy leadóállomások senyeit mint cerketek adja Magyarországon Irodának van hivatalos távira a magyar kormányban monopóliót s a monopólium ruházzák, — a den hallgatóké a távirati irodák Iroda nagy igy tésére. A távira adja a világesek közölte prospekt hogy mikor és fel a külföldi versenyeket. A gató-készülékek a legkülönbözőbb veztek a római tek egy párisi voltak a milánói megtapsolhatták certjét.

Azok a rádió géppel rendelkezők például a római

a római lea

tése r Igy került fel certek egyrészt tart a modern Némi utánjárás nevezett külföldi biányzik az illető szignuma, a Mag helyiségében kész risi operát budap názott telefonfü naponta minden távirati irodában.

Egyre-másra rák és hang

tes A római és milán szertien bizonyos

Ilyen tapasztalás epó, hogy a szal al kultúra és hu mindennek meg mai zsidók — lából őket kizárni nodnak a fennen szédületéből és ő térnek a speciális jéhez és a mai fe a zsidó elhivatott zsidó rétegek is, megtévesztve, egy tizmussal szemben állók, mint a XV zsidó predestináció

A zsidó predestináció fázisa: Palesztinai áramlat, mely P azokat a zsidó rétegeket — állítja tina dogmatikus r a mitológia szemé egytemes zsidós távolodni látszott előretört ezen nag kolonizációs kísérlet úgy menthető meg akkor fogja áthatni hozzá fog simulni melyek már kéte bibliai ígéret betel előbbre helyezik az exkluzivitást és a zsidóság soraiban

A Magyar Távíratí Iroda rádiócsalási botránya

Meghamisították a külföldi rádiókoncerteket. A csalási botrány miatt az M. T. I. elesik a monopólium koncessziótól

(Budapest, január 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) A félhivatalos Magyar Távíratí Iroda ellen azt a súlyos és szenzációs vádat emelte a budapesti sajtó, hogy meghamisítja a külföldi rádióleadóállomások jelzéseit és budapesti hangversenyeket mint milánói, hamburgi és párisi koncerteket adja le a vidéki felvevőállomásoknak.

Magyarországon ezidőszent a Magyar Távíratí Irodának van rádióleadóállomása. Minthogy a félhivatalos távíratí iroda komoly garanciákat kapott a magyar kormánytól, hogy már a legközelebbi jövőben monopóliummá tessék Magyarországon a rádiót s a monopóliumot a Magyar Távíratí Irodára ruházzák, — ami többek közt azt jelenti, hogy minden hallgató-készülék tulajdonosa évi bért köteles a távíratí irodának fizetni — a Magyar Távíratí Iroda nagy igyekezetet fejt ki a rádió népszerűsítésére. A távíratí iroda minden délután és este leadja a világeseményekről szóló híreket, azonkívül közölte prospektusaiban a vidéki rádió-publikummal, hogy mikor és milyen hullámhossz mellett veheti fel a külföldi leadó-állomások által rendezett hangversenyeket. A bejelentés után a primitívebb hallgató-készülékek tulajdonosai is vidáman hallgatták a legkülönbözőbb külföldi állomások koncertjeit, élvezték a római opera Tosca-előadását, gyönyörködtek egy párisi hegedűművész szólójában, fültanui voltak a milánói Scala-színház Rigoleto-előadásának, megtapsolhatták a berlini filharmónikusok koncertjét.

Azok a rádiókészülék-tulajdonosok, akik jobb géppel rendelkeznek, csakhamar észrevették, hogy például a római koncertek előtt

a római leadóállomás szokásos bejelentése nem mindig hangzik el.

Igy merült fel az a gyanu, hogy a külföldi koncertek egy részét — a szélhámosok, hiába, lépést tart a modern technika fejlődésével — hamisítják. Némi utánjárás után kiderült, hogy azok az ugynevezett külföldi hangversenyek, amelyek előtt biányzik az illető ország leadóállomásának szokásos szignuma, a Magyar Távíratí Iroda Városház-utcai helyiségében készülnek. A milánói Scalát és a párisi operát budapesti kiadásban egy félemeleti párnázott telefonfülke pótolja. Hat órától kezdve naponta minden a rádióhangverseny körül mozog a távíratí irodában.

Egyre-másra megjelennek a külföldi operák és hangversenyek művészeit helyettesítő reprezentánsok.

A római és milánói nagy opera sláger-számait stilszerűen bizonyos Enrico olasz férfi képviseli napi

Ilyen tapasztalatok mellett legkevésbé sem megkérdőjelezhető, hogy a szabadság, egyenlőség és testvériség, a kultúra és humanizmus levegőjéhez szokott és mindennek megteremtésében tevékeny részt vett mai zsidók — látva, hogy embertársai ezen milliókból őket kizárni törekednek — lassanként kijózanodnak a fennen hirdetett emberi méltóság joga szédületéből és ösztönszerűleg mindinkább visszaternek a speciális zsidó elhivatottság bibliai eszméjéhez és a mai feltétel nélküli antiszemitizmusban a zsidó elhivatottság újabb igazolását látják azok a zsidó rétegek is, melyek a liberális eszméjétől megátalkodva, egy alternative beállított antiszemitizmussal szemben talán kevésbé volnának ellentétesek, mint a XV. századbeli zsidóság volt, mi a zsidó predestináció beteljesedését megdöntötte.

A zsidó predestináció biztosításának ezen újabb fázisa: Palesztina felépítése, vagyis az a lelki áramlat, mely Palesztina felépítésének munkájára azokat a zsidó rétegeket is — sőt első sorban épp ezeket — állítja erőteljes akcióba, melyek Palesztina dogmatikus messiási rekonstrukcióját már csak a mitológia szemüvegén át kezdték nézni és az egyetemes zsidóság egységes elhivatottságától eltávolodni látszottak. Palesztina felépítése körül előretört ezen nagy lelkiáramlat azonban egyszerű kolonizációs kísérlet nivójára való visszaeséstől csak úgy menthető meg és az egyetemes zsidóságot csak akkor fogja áthatni, ha egyrészt minden erejével hozzá fog simulni azokhoz a nagy zsidó tömegekhez, melyek már kétezer év óta mindennap várják a bibliai ígéret beteljesedését és a bibliai ígéretet előbbre helyezik az egyéni akciónál, szeparációt, exkluzivitást és minden olyan megnyilvánulást, mi a zsidóság sorában válaszfalakat emelni alkalmas.

száz lejnek megfelelő tiszteletdíj fejében. A hamburgi Mendelsohn-duettet például Garas ur és Strausz Irén urhölgy mondták be a félemeleti helyiségből. A párisi hegedű-szólót pedig László Bözsike virtuóz játékból élvezte az internacionális muzsikára szomjazó közönség.

A rádió-csalási affér azzal a következménnyel járt, hogy a Magyar Távíratí Iroda, amelyet már mindenki a rádió-monopólium biztos tulajdosának tartott,

a botrány következtében elesett a koncessziótól.

Hivatalos helyen erről a következőket mondták:

— A rádió-koncesszió dolgában kiújult a már eldöntöttnek vélt küzdelem. Négy héttel ezelőtt bizonyosnak látszott, hogy a MTI kapja a rádió-koncessziót, mert a kormány elfogadta a MTI érvelését, amely abban kulminál, hogy övé a hirszolgálat dróton vagy drótnélkül való továbbításának monopóliuma és ezért pört indíttatna a kincstár ellen, ha más vállalat kapná a rádió-koncessziót. Ez a felfogás az utóbbi napokban megváltozott.

Az affér másik következménye, hogy Gorka Ferenc postafőtanácsos, akitől a Budapestben rendezett „külföldi“ hangversenyek ötlete származik és aki a csalás technikai kivitelében személyesen segédkezett, a kiállott izgalom következtében agyvérzést kapott.

Ujabb nagy zsidó földvásárlás Palesztinában

(Jeruzsálem, január 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Dr. Ruppín a napokban perfektuált egy nyolcvanezer dunamnyi telekvásárlást. A földek Haifa és Ekron között terülnek el és kikerekítik a régebbi haifai zsidó földtulajdónt. A telekvételnek nagy fontossága van a zsidó letelepülés szempontjából és itteni zsidó körökben nagyon jó benyomást keltett. Egészen bizonyos, hogy már a tavasszal éreztetni fogja hatását az ország fejlődésére.

Az utolsó hírek szerint lord Balfour, aki a Skopusz-hegyen felállított egyetem megnyitására Palesztinába érkezik, már tizenöt nappal a megnyitás előtt, tehát március 15-én Érec Jizraelebe jön. Balfour a megnyitáson alaposan meg akarja tekinteni mindazokat a zsidó intézményeket, amelyek a Balfour-deklaráció óta léptek életbe. Ezenfelül meg akarja tekinteni a régi és újabb kolóniákat is.

A helyes ut magától adva van. Az emberiség mai nagy katasztrófájában, midőn a világi hatalmaknak az általánosan óhajtott béke megteremtésére irányuló akció kifejtése legnagyobb mértékben látszik, mindenütt előtérbe lép az egyház, vagy inkább a vallás teremtő hatalma és a hitüket vesztett világi jelszavak mellett a vallást állítják sorompóba a restauráció nagy munkájára. Így Franciaországban az egyházzal szemben tanusított évszázados elzárkózás kezd engedni merevségéből. Olaszország a kibékülés biztos kilátásával egyengeti az utat a Quirinál és Vatikán között. Európa különböző államaiban pedig a kereszt jegyében erős tömörülések létesülnek és ragadják magukhoz az irányítást. A haldokló Törökország a felidézett szent háboru utján megújodik és megszilárdítja letűntnek hitt világi hatalmát.

Midőn Európa kis- és nagyhatalmai a diszkreditált világi jelszavak helyett ilyenformán a hit hatalmához folyamodnak világi hatalmak rekonstrukciója végett, akkor az egész földön szétszórtnak élő zsidóságnak, melynek más összefogó erőssége amugy sem lehet, annál inkább kell évezredek vértanúságában egyedül ellenállónak bizonyult ősi hitéhez folyamodnia és ez alapon megtalálni azt az ellentéteket kiegyenlítő zsidó szolidaritást, mit Palesztina felépítése mulhatatlanul megkíván és amely szolidaritás a világ zsidóságát a mai súlyos megpróbáltatásokon katasztrófa nélkül átsegítheti.

A speciális zsidósors mai szédítően szomorú fejezeténél egyetemes zsidó szempontból végzetes hiba volna ellentétek beállításával elhomályosítani a sinai hegyen testet öltött és a lelkeket még mindig összetartó zsidó mithoszt és előírányitani a zsidó predestináció feléledő reneszánszát.

Amikor Anatole France csempészett

A berlini I. M. Spaeth-cég kiadásában a közeli napokban egy könyv jelenik meg Paul Gsell tollából ezzel a címmel: „Beszélgetések Anatole France-al“. Az itt következő írás rendkívül érdekes részlete a könyvnek.

Villa Said. Így hívják Anatole France házát. Kecses, barátságos épület, amelynek minden sarka művészi izlésről tanuskodik. Már a zöldre mázolt kapu maga is valóságos muzeum. A csengő fogója antik bronz, kicsi florenzi fej, amely barátságosan és biztatón fogadja a rátapadó kezet. A levél-szekrény antik medaillonokkal volt lepecsételve. Bekopogtatunk a villába. A jó öreg Josephine, Bergeret ur méltó gazdasszonya fogad. Az arca állandóan valami bizalmatlanságot fejez ki. Alig félig nyitja ki az ajtót, szurósan megnézi a jövevényt és csak alapos meggondolás után bocsát be.

Az előszoba el van árasztva műkínészekkel, perzsa fajenceok, kék, zöld és piros virágokkal, rhodéziai csuprok, archaikus szobrocskák, amelyek konzolokon és kisasztalokon állanak. Egy kövér szerzetes rózsafüzérével imádkozott egy hullámoshaju, kidudorodó homloku német madonna mellett. Egy könyved itáliai Lukrécia állandóan tört dőf önszívébe.

Már a belépésnél fel lehet ismerni a legtanultabb és legfinomabb műgyűjtő izlését.

Meséli, hogy egy fiatal orosz diákkisasszony mindenáron látni akarta Anatole France-t. A diákkisasszony rajongott a szegények és szenvedők e nagy írójáért. Igen jó ajánlólevéllel kopogtatott be a Villa Saidba.

A levelet átadta Josephinenak, aki felvitte azt az első emeletre, az írőhoz. Anatole France hajlandó volt fogadni a látogatót.

— Jöjjön fel kisasszony — kiált le Josephine a korlátlan áthajolva.

Semmi válasz.

Josephine kissé nyugtalan és lemegy. Az előszoba üres. Átkutatja az ebédlőt és a szalont. Senki.

— Nos Josephine? — kérdi France, aki fent vár a látogatóra.

— Az ördögbe is, nem tudom hová lett a kisasszony.

— Mit?

— Eltűnt.

— Mit mesél maga nekem itt?

— Nem értem a dolgot. Már mindenütt kerestem, de nem tudom megtalálni. Elment.

— Különös dolog, nagyon különös.

Csak később jöttek rá a rejtély nyitjára. Amikor az orosz diákkisasszony átlépte a ház küszöbét, szörnyen meglepte, szinte lesújtotta az a raffinált luxus, amely a krüzusok gazdagságával vetekedett. Nem így képzelte el a szegények és szenvedők apostolának otthonát. Az orosz pusztának ez a romlatlan gyermeke, ez a szerény lélek, nem tudta megérteni, miképen lehet összhangban az érző sziv ennyi gazdagsággal. Valami borzongás vett rajta erőt. Hirtelen megfordult, csendesen becsukta maga mögött az ajtót és gyors léptekkel elsietett. Soha sem látták többé.

Amikor mi beléptünk a Mesterhez, Anatole France éppen azon volt, hogy fejté a borbély jóindulatába ajánlja. A Figaro, aki a nyitott borotvával és habzó ecsettel közeledett feléje, egy kis habot az asztalra csöpögtetett és néhány kéziratlapot összehányt.

France komikus, bosszankodó pillantást vetett rá:

— Ugy tör be mindig a szobámba, mint egy lándzsákkal megrakott hadiszekér. Rettenetes ember maga!

A rettenetes ember, aki nyilván megszokta már ezeket a lírai kitöréseket, egy szót sem válaszolt és munkához látott. Ez a feladat egyáltalán nem volt könnyű, mert Bergeret ur szüntelenül izget-mozgott és csevegett.

Grimm ír valamelyik meséjében egy ügyes borbélyról, aki meg tudta borotválni a nyulat rohanás közben. Valósággal gyerekjáték ez ahhoz a csodához képest, amelynek mi tanui voltunk.

Ama tárgyak között, amelyeket France a legjobban szeretett, volt egy antik szobor, amely a kandallón állott. Kissé hátravetett asszonyfej, amelynek feligcsukott szeméi emésztő szerelmet áruáltak el.

Nápoly közelében hajszoltam fel — mondotta Anatole France — egy halászkunyhóban, amelyet majdnem kizárólag régi mesterművek romjaiból tákolnak össze.

Meglehető hosszú utam volt a szállodáig. A kialakított áron felül még egy lírát adtam, hogy a nehéz márványt hazahozzák nekem. Először nem is figyeltem meg, hogy ki vette át a terhet. Egyszerre észrevettem, hogy egy terhes asszony volt.

Gyorsan levettem róla a terhet és egy fiatal fiúnak adtam át, akit egy másik lírával kárpóltam. De a jószándékokat félremagyarázták. A derék halász nő annyira fel volt háborodva, hogy meg akarok fizetni egy olyan szolgálatot, amelyet nem végzett el, hogy figyelmeztetést legnagyobb sértésnek tekintette. A lírát ugyan nem adta vissza, de végigkísért az egész uton és a szidalmak özönével halmozott el.

Igy jöttem rá, hogy a gyöngédség teljesen kivészett az emberek szívéből, még az asszonyokból is.

Hajó nutaztam el Nápolyból.

Ismeretes, hogy az olaszok szigorúan ügyelnek arra, nehogy a műkincseket kivigyék az országból. Én azonban nagy súlyt helyeztem erre a szoborra és feltettem magamban, hogy nem várom el. Gondosan becsomagoltam egy kis fehér ládába. Amikor a vámellenőr megkérdezte, mi van a ládá-

ban, ártatlan arccal feleltem:

— Niente! Niente! Semmi.

Az ellenőr elfogadta a kitérő választást és már éppen azon volt, hogy a ládikót áthelyezze a a megváltott csomagok közé. De ah, ahogy a tisztviselő a ládát felemelte, a gyöngé deszka recsegné kezdett, a ládikó falai szétmentek és egyszerre előtűnt az én görög asszonyom gunyos mosolygása.

El szerettem volna sülyedni szégyenemben.

Az ellenőr szakértői pillantásokkal mérte végig a márványt, előrehajolt, hogy jobban megnézze és egy felejthetetlen gunyos mosollyal ismételte szavaimat:

— Niente! Niente!

Ez az átkozott hóhérlégény keresztre feszített engem. Azután leereszkedő hangon mondotta:

— Vigye csak nyugodtan magával ezt a csekélységet. Nekünk ugyanis tulsok szép dolgunk van Itáliában.

Ugy mondta ezt, mintha az összes Vénusz-szobrokat ő faragta volna és ha akarná, módjában volna tucat számba gyártani őket.

Mire France befejezte meséjét, a borbély is készen ett munkájával.

Scotus Viator a kisebbségekkel való emberségesebb bánásmódra inti az utódállamokat

Éles kritikája Románia mai rezsimjéről az amerikai románság előtt

(Newyork, január 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Seton Watson, írói nevén Scotus Viator, aki mint a volt osztrák-magyar monarchia nemzetiségeinek apostola, tette világszerte ismertté a nevét, jelenleg amerikai köruton van, ahol Középeurópa politikai helyzetéről tart előadásokat.

Amerikai útja során Scotus Viator Clevelandba is ellátogatott, ahol az ottani román, lengyel, szerb és csehszlovák kolónia vendége volt. A monarchia volt nemzetiségeinek kolóniai kitüntetett szívélyességgel fogadták az angol publicistát, akiben az elnyomott nemzetiségek felszabadító harcának egyik bajnokát tisztelik. A kolóniák felhívására Scotus Viator előadást tartott az utódállamok helyzetéről. Legelső sorban a kisebbségi kérdéssel számolt be:

— Egyes utódállamokban — mondotta Scotus Viator — a jelenlegi kormányok éppenny bannak a magyar kisebbséggel, mint ahogy annak idején a magyarok bántak el a kisebbségekkel. A magam részéről ezeknek a kormányoknak, sőt a többségi lakosságnak is azt ajánlom, bánjanak jobban a kisebbségekkel, mert a világ közvéleményének állásfoglalása és a nagyhatalmak jövőbeli magatartása legfőképpen a kisebbségekkel való bánásmódtól függ.

Romániáról szólva Scotus Viator kijelentette, hogy az erdélyi és regáti román lakosság közötti apróbb ellentétek senkit sem kell aggasztani, mert ezeknek a nézeteltéréseknek az éle idővel tompulni fog. Ugyanez volt valamikor a helyzet az angolok és skótok között, akik évszázadokon keresztül nem tudtak kibékülni egymással.

Beszédeleken végén kijelentette, az a meggyőződése, hogy a román paraszt nagyon jól tud bánni földjével, de politikai jogainak felhasználásához nem ért, mert csak így lehetséges, hogy az ország élén a régi iskolát követő és a haladást megakadályozó klikk áll. Ez a jelenség azonban korántsem permanens jellegű és abban a pillanatban, mihelyt a klikk megbukik, a rendszernek is vége lesz. A klikk pedig abban a pillanatban megbukik, mihelyt a román paraszt abban a helyzetben lesz, hogy ne csupán beszélget, de tehetséges embereket is küldjön a parlamentbe. Az ő véleménye szerint ma a román állam vezetésében kevés tehetséges ember jutott szóhoz.

Egy három és fél évszázad előtti emberevő-pár

A hannoveri tömeggyilkos és a münsterbergi emberevő elődje 1583-ban

(Bécs, január 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Haarmann, a hannoveri és Denke a münsterbergi tömeggyilkos nem első az emberhúsárúsítók sorában. Európában már háromszázötven évvel ezelőtt előfordult hasonló gaztett, még pedig Bécs környékén.

A „rég jó időkben“ tudvaleg nem volt még a maihoz hasonló szervezett csendőrség és rendőrség, úgyhogy a kocsi utazó kereskedőket állandóan az a veszedelem fenyegette, hogy rablók támadják meg és legyilkolják őket, hogy árujukat megszerezzék. A kereskedők vendégfogadóiban, utazási, elhagyott csárdákban huzták meg magukat éjszakára. Gyakran ezek az utazási csárdák voltak a legelvetemültebb gaztettek színhelyei.

Régi krónikák és okmányok alapján tudnak egy háromszázötven év előtti tömeggyilkosságról, aki a Bécsből mintegy tizenöt kilométerre a rotenforti Greifenstein hegyomladék alján lévő vendégfogadónak volt a tulajdonosa és száznyolcvanöt gyilkosságot követett el. A neve ennek a szörnyetegnek: Rützel György volt. Vendégfogadóját az egész környéken ismerték. Különösen az átutazó kereskedők szálltak meg nála. A fogadás vagyonszeres ember volt, de nagyon pénzsóvár. Értette a dolgot, hogyan kell szívélyes modorával magához édesgetni a vendéget.

Fogadója elhagyott helyen állt, mint az akkori fogadók legtöbbször. Az emeleten több vendégszobája volt s az utolsóból vezetett egy helyiségbe, amelyet titkos csapóajtó választott el egy hatvanöt öl mély, toronyszerűen épített épülettől. Mint később megállapították, a vendéglős száznyolcvanöt vendégét lökte le ebbe a mélységbe, akik valamennyien nyomorultul ott pusztultak.

1583 április 13-án történt, hogy az esti szürkületben egy négyfogatu kocsi állt meg a vendéglős előtt. A kocsiból előkelő nemes ur szállt ki. A

fogadóst hívta és meghagyta szolgaszemélyzetének, hogy a lovakat pányvazzák ki és etessék meg, azután a szállóba térjenek nyugvóra. Ő maga a vendéglőben megvacsorázott, majd két és fél tallérral kifizette a számlát, amikor is pénztárcájából kikandikáltak a zsiros bankjegyek.

A fogadós sóvár szemmel nézte a pénzt, szállásra hívta meg az előkelő vendéget. Három szobát vezetett át és amikor a negyedikbe értek, a fogadós előrebocsátotta a vendéget, aki a csapóajtón át a mélységbe zuhant. Segélykiáltásait senki sem hallotta.

A fogadós azután visszavonult. A szolgaszemélyzetnek azt mondta, hogy gazdájuk már „szépen mélyen alszik“ és meghívta őket egy pohár porra. A cseléség szorgalmasan ivott, de a hálószobákba is vittek az izletes borból, de többé nem ébredtek fel, mert a bor mérgező volt.

Még azon éjjel ledobálta a vendéglős a hullákat a mélységbe, de előbb kifosztotta őket.

Ugyanazon este azonban a fogadóban megszállt három vidéki utas, akik reggel nagyon csodálkoztak, hogy az előkelő nemes kocsija még mindig a színen áll, de a vendégnek meg szolgaszemélyzetének híre sincs. A fogadós kitérő választ adott. Ez gyanút keltett. Az utasok a greifensteini várba mentek feljelentést tenni. Itt székelt ugyanis akkoriban a passauai érsekség törvényszéke. Az ifjú Rhül nyomában száz fegyveres emberrel titokban körülvette a fogadót. Este 10 órakor behatolt a helyiségbe s Rützelt éppen akkor fogták le, amikor a hirhedt boros poharakat preparálta méreggel. Annnyira megijedt, hogy a hozzáintézett kérdésekre felelni sem tudott.

Bevitték a várba, ahol először három napig étlen-szomjan tartották. Hosszu vallatás után töredelmes beismerő vallomást tett. A kutszerűen épített tornyot átvizsgálták és egész tömeg emberi cson-

tót találtak. Kiderült, hogy Rützel két év alatt kerek 185 vendéget ölt meg és rabolt ki. Hosszas kínzás után bevallotta azt is, hogy ha lezuhanat áldozatai a mélységben nem haltak meg azonnal, porfelhővel fullasztotta meg őket. Mikor a szerencsétlenek már halottak voltak, kihuzta őket a mélységből, tetemüket szétdarabolta, husukat megfőzte és vendégeinek föltálalta.

A tömeggyilkosság akkoriban mindenféle óriási megdöbbenést és borzalmat keltett. Rützelt Bécsbe szállították és a törvényszék a legválogatottabb kínzásoknak vetette alá. Minden nyolc napban leszakították egy-egy végtagját és csak azután mondták ki rá a halálos ítéletet. Egy kocsira ültették és úgy vitték a vesztőhelyre, ahol izzó fogókkal tépték szét és holttestét azután felnyársalták. A szörnyű kivégzést rengeteg ember nézte végig.

Mint az egykoru akták mondják, a „szegény bűnös“ kivégzése után hatalmas vihar támadt. Mikor a harmadik nap a hóhérvisszatért a vesztőhelyre, a kivégzett feje a szégyenoszlopon meg volt fordulva. Az akkori babonás közhit szerint az ördög elvitte a bűnös lelkét és látogatásának bizonyosságul a fejet a szégyenoszlopon megfordította.

Unamuno a spanyol zsidók repatriálásáról

Teljes szabadságuk van a spanyol zsidóknak

(Páris, január 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Miguel de Unamuno, a hazájából száműzött spanyol filozófus Párisban él. A tudóst a napokban fölkereste egy zsidó újságíró, aki megkérdezte tőle, hogyan fogadnák a spanyol zsidók visszatérését Spanyolországban. Unamuno válasza így hangzik:

— A spanyolországi helyzet magán viseli egy tragikus katasztrófa minden előjelét. Nincs annyi szabad, nyugodt időnk, hogy a zsidók visszatérésének gondolatával foglalkozzunk. Spanyolországban nem ismerik a szemitizmus és antiszemitizmus kérdését. A nép azt sem tudja, hogy mi az a zsidó. A „judios“ szónek Spanyolországban nincsen meg az a politikai színe, mint más országokban. Aki önnék mást mondott, az fantasztikumokat mondhatott önnék.

— Nincs spanyol törvény, amely megtiltana a spanyol zsidóknak spanyol földre való visszatérését. Nevetséges lenne egy tizenötödik századbeli dekrétumot egy törvénnyel hatálytalanítani. Azonban az alkotmányunk van egy rendelkezése, amely ugyan a vallásszabadság ellen irányul, de semmiképpen sem a zsidók ellen, hanem a protestánsok, mohamedánok, buddhisták stb. ellen. Ha ezt az alkotmánytörvényt eddig nem helyezték hatályon kívül, ismétlem, nem a zsidók miatt tartották fenn.

— Ismerem dr. Pulidót, aki a repatriálási kampányt vezeti, legjobb barátaim egyike. Ha akciója eddig sikertelen volt, akkor ennek az az oka, hogy zsidó probléma egyáltalában nincs nálunk. Ha mint probléma mégis felmerülne, akkor csakis gazdasági probléma lehet. Nem is tudom elképzelni, hogy a zsidók mit kezdenének ma szerencsétlen hazánkban.

— Ami a szefárd zsidókat illeti, állithatom, hogy az elmúlt négy évszázad alatt sok mindent elfelejtettek Spanyolországról. Hallottam néhányukat beszélni és meg voltam döbbenve a mai Spanyolországról való tudatlanságuk felől. Fogalmuk sincs az ország mai helyzetéről. Valami „fekete legendáról“ beszélnek, amely szerint őket még ma is üldözik a spanyolok.

— Tudomásom szerint ma is élnek zsidók Spanyolországban, akik nyíltan zsidóknak vallják magukat, szabadon gyakorolhatják vallásukat és a nép között szabadon élnek és kereskednek.

— A világot az örület vihara fogta el és ez engem mélyen lesújt. Az üldözési mániának két formáját látom és tapasztalom: a mániát másokat üldözni és az örületet, hogy az emberek üldözötteknek tekintik magukat. Mind a kettő patológiai jelenség és el kell feltétlenül tüntetni.

Biztosítsunk az „ORIENT“ Általános Biztosító R.-T.-nál

Az Uj Kelet
Szerkesztők
Felelős szerkesztő
Az Uj Kelet
megjelenés
Előfizetési
240 l

Istener
történelem
név, hely,

Szomb
5685 Sö
Szádra:
1925 január

ugy tetsz
a humoros
elemi isk
óvodája és
tött zsidó
a magas
a zsidó pol
janak kult
és ezért ha
szülőket,
jótékony
ugyan, hog
együttal ar
ket, hogy s
nek meg a
mindez ig
testvéri me
fentjeltett
szik, nagy
szülőket rá
lami iskolá
lának — el
tálya van é
sok a zsidó
növendék is.
a humoros c

Következ
A revizor
az összes os
tálya is és
Mit tudnak,
retokban, m
végén, stb.
eredménye
köré gyűjtö
Hallatlan!

Igen is
Es ezt:
osztályban s
biek. Ez mé
kezik a pol
talan nem is
a zsidó gye
akkor nyilv
veles tanító
urat elhelye
az elemi isk
állami óvón

— De r
erők — eg
csak nem ta
sincs a tana

— Az m
aki jól tanu
jól tanul. El

Igy törté
hogy tanítsa
tanítót pedig
lyezték. Ugy
rá jobban, h
mindent oly
kis városkán
nevezetesség

1. Van e
nöje, mert á
osztályába,
gyerekek tu
2. Van eg
kit tanítani
maradt óvón
jatszani.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.

A mai naptár

Istenem, istenem, olyan mindegy, hogy hol történik és olyan mindegy, hogy kivel történt, név, hely, idő, minden mindegy és hogyha ol-

Szombat

5685 Sövat 6
Szida: Bó
1925 január 31

vasóim mégis nagyon kíváncsiak volnának, hát elégedjenek meg ennyivel: a XX. században történt, bérces Erdély területén történt, egy kicsiny és nem minden humor híjjával szűkölködő eset az egész, csak éppen hogy az embernek ököbe szorul a keze a nagy humortól. A kicsiny városkának (vagy ha úgy tetszik, nagy falunak), amelybe megesett a humoros eset, van egy államilag föntartott elemi iskolája, van egy államilag föntartott óvodája és van egy állami iskolával boldogított zsidó lakossága. Ezt úgy kell érteni, hogy a magas kormány kinosan ügyel arra, hogy a zsidó polgárok valahogy mögötte ne maradjanak kulturában az ország többi lakóinak és ezért hatalmi eszközökkel is rábírja a zsidó szülőket, hogy gyerekeiket az állami iskolák jótékony atmoszférájában neveltsék. Igaz ugyan, hogy ezekben az állami iskolákban egyuttal arra is kényszerítik a zsidó gyerekeket, hogy szombaton irjanak és pajeszt se tőrnek meg a zsidó fiúk kajla fületővében, de hát mindez igazán csak a magasabb kultúra és testvéri megértés nevében történik. Nos, a fentjelzett kis városkában (vagy ha úgy tetszik, nagy faluban) is az történt, hogy a zsidó szülőket rábirták, hogy a gyerekeiket az állami iskolába járassák. Ennek az állami iskolának — elemi iskoláról van szó — hat osztálya van és a hatodik osztályban, minthogy sok a zsidó gyerek a városkában, sok a zsidó növendék is. Ebben a hatodik osztályban történt a humoros eset.

Következőképen.

A revizor ur vizitálni jött és végiglátogatta az összes osztályokat. Bement a hatodik osztályba is és kihallgatta a zsidó gyerekeket. Mit tudnak, mennyire haladtak az iskolai ismeretekben, mennyit kell majd elbuktatni az év végén, stb. A vizsgálat szokatlanul meglepő eredménnyel végződött. A revizor ur magaköré gyűjtötte a tanerőket és azt mondta: Hallatlan!

Igen is azt mondta: Hallatlan!

Es ezt: Ezek a zsidó kölykek a hatodik osztályban sokkal többet tudnak, mint a többiek. Ez megengedhetetlen dolog, mert ellenkezik a polgári egyenlőség alapelveivel. De talán nem is lesz nehéz segíteni az ügyön. Ha a zsidó gyerekek olyan nagyon jól tanulnak, akkor nyilvánvalóan nincs is szükségük okleveles tanítóra. Ennek következtében a tanító urat elhelyezem egy másik osztályba, viszont az elemi iskola hatodik osztályában ezental az állami óvónó fog tanítani.

— De revizor ur, — vetették közbe a tanerők — egy elemi iskola hatodik osztályában csak nem taníthat egy óvónó! Hiszen fogalma sincs a tananyagról!

— Az mindegy! — döngött a revizor, — aki jól tanul, az egy óvónó tanítása mellett is jól tanul. Elrendeltem és végrehajtom!

Igy történt az eset, az óvónót áthelyezték, hogy tanítsa a hatodosztályu zsidó fiukat, a tanítót pedig egyelőre szolgálaton kívül helyezték. Ugy kell neki! Miért nem vigyázott rá jobban, hogy a zsidó gyerekek ne tudjanak mindent olyan jól. Végeredményben pedig a kis városkának, máról holnapra, a következő nevezetességei teremték.

1. Van egy óvodája, amelynek nincs óvónója, mert áthelyezték az elemi iskola hatodik osztályába, hogy fékezze egy kissé a zsidó gyerekek tudásszomját.

2. Van egy képesített tanítója, akinek nincs kit tanítania, hacsak nem akar az árván maradt óvodista gyerekekkel a „bu-bócét“ játszani.

Mihalache Goldissal tárgyalt Aradon A parasztpárt a hivatalos nemzeti párt nélkül a Goldis-frakcióval akarja megcsinálni a fuziót

(Cluj-Kolozsvár, január 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Dan Sever Mihalachehoz intézett levelének publikálása valóságos bombaként hatott a fuzió és pártszakadásos kísérletektől amugy is kaotikus belpolitikai közéletre. A levél publikálása után a nemzeti párt és parasztpárt közötti fuzió terve ugyáltszik végleg meghusult, de ezzel szemben az eddigi lapangó kombinációk teljes erővel nyomulnak előtérbe. Így került újra a politikai érdeklődés homlokterébe Goldis László, a nemzeti párt rejtélyes és titokzatos szakadár-vezére, akivel a jelek szerint a parasztpárt szívesen lépne egységre.

Bukaresti jelentés szerint a „Cuvantul“ című lap „Egy ember, aki nem tudja, mit akar“ címmel közli, hogy Goldis felhatalmazta a lapot annak közlésére, hogy ő nem hajlandó követni Maniut a Jorgával való fuzióban. A lap szerint Goldis egyáltalában nem indokolta ezt a kijelentését és így valószínűnek látszik, hogy Jorgával való személyes ellentétei magyarázzák ezt a magatartását. A „Cuvantul“ arról is hirt ad, hogy Mihalache több hívének kíséretében Aradra utazott, hogy ott Goldist és hiveit — a hivatalos nemzeti párt megkerülése mellett — rábírja a fuzióra.

Aradi tudósítónk esti telefonjelentése arról számol be, hogy Mihalache és Goldis között a találkozás Aradon meg is történt. Mihalache

3. Van egy elemi iskolai hatodik osztálya, amelyben egy óvónó csöpögteti a tudományt a nebulókba. És végül

4. vannak zsidó gyerekek, akik hatodik elemista létükre óvodai oktatásban részesülnek az állam jóvoltából.

Pont.

— Meghalt a lengyel parlament elnöke.

Varsóból jelentik: Vasárnap délelőtt sikertelen vakbéloperáció következtében meghalt Seyda Marinn, a parlament alelnöke. Seyda az újjászületett Lengyelország legkiválóbb politikusa volt. A világháború kitöréséig Posenben volt újságíró és a német birodalom lengyel kisebbségének legkiválóbb szellemi vezére lett. Lengyelország újjászületése után a külügyek élére került és Lengyelország politikai megerősödése az ő nevéhez fűződik.

— Letartóztatták az aradi „Louvrul“-áruház tulajdonosát.

Aradról jelentik: Mintegy hónappal azelőtt megírta az Uj Kelet, hogy az aradi „Louvrul“-áruház tulajdonosa, Singer Artur feljelentést tett a rendőrségen ismeretlen tettesek ellen, akik a feljelentés szerint, betörték áruházába és onnan kétszáz ezer lejt meghaladó árut vittek el. A betörés ügyében most fordulat állott be, mert a biztosító intézet, ahol az áruház betörés ellen biztosítva volt, feljelentést tett Singer ellen család és önbetörés címen. Az aradi rendőrség megindította ez ügyben a nyomozást és ennek eredményeképpen letartóztatta Singer Arturt és ma átkísérte az ügyészséghez. Érdekes, hogy a „Louvrul“-áruház, amely ezelőtt egy évvel alakult, nemrégiben kényszerre végleges eljárás megindítását kérte a törvényszéknél és hitelezőinek 50 százalékos kvótát ajánlott fel.

— Négyzögű szemüveg, négyzögletes kalap, négyzögű bot.

Párisból írják: A legújabb örület itt van Párisban, felbukkant egyik enyhe délelőttön a nagy bulvár sokadalmában s azóta újabb és újabb híveket igyekeznek toborozni magának s eddig nem sikertelenül... Harold Lloyd és utánozóinak nagy, csontos, kerek pápaszeműi már nem divatosak többé: finom, arany, ezüst, platina, esetleg tájtékeretű négyzögű pápaszem diszlik minden valamire való „flaneur“ orrán s a botspeciálításokat, gyűjtöket figyelmeztetjük: igyekezzenek minél hamarabb négyzögletes, keményfából készült, sötét színű sétapálcákat szerezni s nagyon, de nagyon dugják el a sárga vastag bambusz vagy egyéb nádból készült régi világból való botjajukat. S azok pedig, akik most szánnak rá magukat u. n. keménykalap vásárlására, amelyet a francia „chapeau melon“-nak nevez, ügyeljenek arra, hogy a kalap felső része lehetőleg, hegyzögletes alakú legyen. Mert ki tudja, nátha a legújabb párisi örület ide is elér...

az aradi hírlapírók előtt kijelentette, valóban azért jött Aradra, hogy Goldist és párthiveit a parasztpárttal való fuzióra rábírja. A tanácskozáson Goldis kijelentette, bár nem helyesli a nemzeti pártnak a Jorga—Argetoianu-párttal való fuzióját, ő mint a nemzeti párt fegyelmezett katonája nem fog kilépni a pártból, de a párt keretein belül tovább fogja folytatni harcát a reakciós elemek kiküszöböléséért és a parasztpárttal való fuzió ügyének diadalra juttatása érdekében.

Mihalache végül kijelentette a hírlapíróknak, hogy a parasztpárt vasárnap végrehajtóbizottsági gyűlést tart Bukarestben, amelyen minden valószínűség szerint elutasítják Maniunak az ellenzék összességéhez intézett felhívását, mert a parasztpárt egyáltalában nem hajlandó programjának demokratikus velleitására lemondani.

A késő esti órákban távirat jelenti Bukarestből, hogy Dan Sever levelet tett közzé a bukaresti lapokban, amelyben kijelenti, hogy Mihalache egy teljesen magánjellegű levelét publikálta, amelynek megírásáról Maniunak nem volt tudomása.

Ő a levelet nem mint a nemzeti párt titkára írta, mert erről a tisztségről még októberben lemondott és nem tehet arról, hogy lemondását csak most publikálták. Ez a levél tehát csupán az ő személyes véleményét tartalmazza.

— Revolverlövés kilakoltatás közben.

Bécsből jelentik: Egy meidlingi házban tegnap bírósági végzés alapján két rendőr és egy bírósági végrehajtó megjelentek Aschenbrenner Konrád munkás lakásán. A hatósági közegek a kilakoltatást azonnal végrehajtották volna, azonban Aschenbrenner bezárta magát lakásába és csak lakatos igénybevételével lehetett kinyitni a lakás ajtaját. Alig nyílt ki azonban az ajtó, amikor hirtelen két lövés dördült el. A golyók senkit sem találtak, de csak újabb négy-öt rendőrrel sikerült a munkást ártalmatlanná tenni. Aschenbrennert az őrszobára vittek, ahol kijelentette, hogy kilakoltatását minden körülmények között, fegyver igénybevételével is meg akarta akadályozni. El volt keseredve, hogy hogy télviz idején esetleg hajlék nélkül marad. Aschenbrenner, akit szomszédai jóra való embernek ismernek, letartóztatták és átkísérték a törvényszék fogházába.

— Eljegyzés. Godel Klára Nagydemeter és Rubinstein Májer Borgóprund jegyesek. (Mindenkülön értesítés helyett.)

Rotter Rózsikát Cluj, eljegyezte Zimmermann Jakab Oradea-Mare. (Mindenkülön értesítés helyett.)

— Kereskedelmi érdekképviseletek nemzetközi kongresszusa. Prágából jelentik: A prágai mintavásár vezetősége az idei őszi vásár keretében egy nemzetközi kongresszust tervez, amelyre a világ összes államaiban levő kereskedelmi érdekképviseletek nyernének meghívást. A kongresszuson a tőzsdei szokványok egységesítését, a tőzsdebíró-ságok itéleteinek végrehajtását, a naptárreform kérdését, az ünnepnapok csökkentését, a tisztességtelen verseny elleni harc módozatait, a csekkforgalom egyesítését, a váltóbíró-ságok egyöntettségének lehetőségét és az üzleti levelezés leegyszerűsítését tárgyalják. Ily nagyfontosságú kérdésekről lévén szó, számítani lehet a kongresszuson való nagy részvételre.

"שפת עמנו"
M. Ráth: „Sfath Amenu“
A héber nyelv tankönyve. Iskolai és magánhasználatra, kulccsal és szójegyzékekkel. A legjobb gyakorlati módszer a héber nyelvnek szóban és írásban való elsajátítására. — A 400 oldalas könyvnek ára kötve
1 lej 80 + 6 lej portó.
Megrendelhető a
„SAFRUTH“
könyvtérkedésnél, Cluj, Strada Sf. O. Josif [Szép u.] 2. — Ifjúsági egyesületek iskolák és könyvtérkedések kedvezményben részesülnek (Kérje a most megjelent katalógust.)

NT“
R-T.-nál

KÖZGAZDASÁG

Az 1919. év óta alakult iparvállalatok öt százaléka szüntette be üzemét

Vizsgálat indul a leépítés okainak kiderítésére. A kolozsvári iparfelügyelőség nyilatkozata

(Cluj-Kolozsvár, január 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) A készülő ezévi iparstatisztika részletes adatai most vannak feldolgozás alatt. Az idei év ipari teljesítményének teljes képe még csak néhány hét múlva fog teljességében kialakulni. Az iparfelügyelőségeken azonban, ahol az ipari statisztika összeállítása folyik, már az eddigi adatokból megállapítást nyert, hogy az 1919. év óta egészen 1924. év végéig alakult iparvállalatok közül körülbelül 5, azaz öt százalék szűnt meg.

Ez a percentuális szám még a mai súlyos gazdasági viszonyok között is horribilis és teljesen rácafol azokra a vérmes reményekre, melyeket az erdélyi ipar gyors fejlődéséhez fűztek. A kolozsvári iparfelügyelőség, melynek körzetében ez a nagyarányú ipari leépítés történt, sietett jelentést tenni a bukaresti kereskedelmi minisztériumba, ahonnan azt az utasítást kapta, hogy sürgősen vizsgálja meg az üzemek megszűnésének okait és a vizsgálat eredményéről tegyen sürgős jelentést a minisztériumnak.

Munkatársunk a kolozsvári iparfelügyelőség egyik vezetőemberénél érdeklődött az üzemek megszűnésének okairól. Érdeklődésünkre a kö-

vetkező választ kaptuk:

— A vizsgálatot a leépítés okaira vonatkozólag még csak ezután fogjuk megkezdeni. A kezeink között levő adatokból azonban annyit máris megállapíthatunk, hogy az üzembeszüntetések nagyrésztben nem a gazdasági válság miatt jöttek létre, hanem inkább azért, mert az üzemek technikai vezetését nem képezték, szakértő mérnökök végezték. Az ilyen szakemberek nélkül vezetett üzemek természetesen sem produktivitás, sem a termelt áru minősége tekintetében nem tudtak a külföldről jövő árukkal versenyezni s így rentabilitásuk lehetőségű is megszűntek. Bizonyos, hogy a megszűnéshez ezenfelül a kedvezőtlen gazdasági viszonyok is hozzájárultak, de nem ezek voltak a döntő okok.

— Érdekes jelenség különben, hogy míg az ipari üzemekben ilyen horribilis percentben történtek leépítések, addig számos új vidéki kismalom kért a kolozsvári iparfelügyelőségtől üzemengedélyt.

— Az üzembeszűnések okait természetesen tüzetesen ki fogjuk vizsgálni és minden lehető megtesszünk, — a minisztériummal karöltve — hogy a leépítések folyamatát megállítsuk.

‡ **A Creditul Industrial mérlege.** Bukarestből jelentik: Az Ipari Hitelintézet mérlegadatai szerint 200 millió lej alaptőke mellett a Banca Nationala 1 és negyedmilliárd visszleszámitolási hitelle van és eddig 1.3 milliárd lejt folyósított ipari kölcsönök céljaira. Az Ipari Hitelintézet ezidei programjában a kisipar fokozott támogatását tűzte ki céljául.

‡ **Hanyatlak a csehszlovák külkereskedelem.** Prágából jelentik: dr. Hotovetz, volt kereskedelmi miniszter előadásában, melyet a cseh nemzetgazdasági egyesületben tartott, rámutatott a csehszlovák külkereskedelem hanyatlására, mely 1922 óta megállíthatatlan. A baj oka a korona áremelkedésén kívül az esztelen kereskedelmi politika. Ez évben az összimport eddigi 30 százalékát elérő élelmiszerbehozatal erősen megnövekedett.

‡ **Kutatják a gazdasági válság okait.** Genfben jelentik: A népszövetség gazdasági bizottságának az az albizottsága, amely a gazdasági válság jelenségeinek vizsgálatával van megbízva, tegnap tartotta első ülését. A bizottság feladata a nemzetközi munkáshivatallal karöltve, a gazdasági válság okait és megjelenési formáit vizsgálódás tárgyává tenni.

A mai valutapiac

A mai napon a tegnapiénál is üzletlenebb volt a devizapiac. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 367—370, magyar korona 375—378, cseh korona 570—574, francia frank 1050—1055, svájci frank 3730—3735, dollár 19300—19350, angol font 925—928, olasz lira 800—808.

Valutapiac január 30-án:

Bukarest. Devizák: Páris 1050-00, Berlin —, London 926-00, Newyork 192-00, Róma 798-00, Zürich 37-25, Bécs 27-25, Prága 575.

Bukarest. Valuták: Napoleon 730-00, márka 45-00, leva 133, török lira 103, font sterling 910, francia frank 1065, svájci frank 3750, olasz lira 825, drachma 335-00, dinár 300-00, dollár 190-00, lengyel márka 35-00, osztrák korona 28-00, magyar korona 26-00, cseh korona 570.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 123-43—123-50, Amsterdam 208-80—208-80, Newyork 518-05—518-12, London 2482-25—2482-50, Páris 2803-50—2805-00, Milánó 2150-25—2156-00, Prága 1542-50—1542-50, Budapest 72-00—72-00, Belgrád 845-00—845-00, Bukarest 270-00—270-00, Varsó 100-00—100-00, Bécs 73-25—73-00.

Párisi tőzsde: Bukarest 960-00, Zürich 356-50.

‡ **Márciusban tárgyalják Hegedüs és Farkas-cég kényszeregyezségét.** Tegnapi számunkban jelentettük, hogy Hegedüs és Farkas nagyváradai kereskedők kényszeregyezségi eljárás megindítását kérték a törvénytől. Ebben az ügyben március 12-ére tűzött ki tárgyalást a nagyváradai törvénytől.

‡ **Egy nagy romániai textilcég összeomlása.** Bukarestből jelentik: Az a fizetésképtelenségi processzus, mely lavinaszerűen seprert végig már eddig is Románia közgazdasági életén, ugylátszik most olyan áldozatot követel, mely jóval fölülmulja az eddig egyes fizetésképtelenségek nagyságát. Bukaresti kereskedelmi körökben mint befejezett tényről beszélnek az ország egyik legnagyobb textilcégének közeli összeomlásáról, amely benfentesek szerint már a napokban be fog következni. A szobanforgó cég — nevét nem óhajtjuk egyelőre nyilvánosságra hozni — bukaresti érdekeltjein kívül a csatolt területeken is több fiókvallattal rendelkezik és nagy üzletei révén komoly kereskedelmi tényezőként szerepelt nemcsak Románia piacán, hanem a külföldön is. Kiszivárgott hírek szerint a cég passzívja meghaladja a 200 millió lejt.

Ugye most már elhíszed
nyájas olvasó,
Hogy fogad a Farmodontól
miért ragyogó!

Okvetlenül nézze meg a
Központi BAR Central
szenzációs anuári műsorát.
Előadás kezdete pont 10 órakor.

Főuri és más magánbirtokból származó
antiquitások s műtárgyak
M gtekiathető kiállítás naponta d. a.
január 18-tól 8-ig és 3-8-ig.
„ARTA”. Cluj, Str. Avram Iancu
(volt Petőfi-utca) 3. sz. alatt

SUCHARD
CSOKOLÁDÉ
HAZTARTÁSRA ÉS NYERS EVÉSRE

SPORT

A Hakoah

csapata visszaérkezett Bécsbe Ünnepélyes fogadtatás kürtszóval és dalárdával

(Bécs, január 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Egyhónapos távollét után most érkezett vissza Bécsbe keleti utjáról a Hakoah csapata. Örömmel meg lehet állapítani, hogy a csapat tagjai és kíséretük jó egészségben tértek haza. A Südbahnhofon nagy tömeg várta a Hakoah derék csapatát. Az autók, amelyekben a kintinó játékosok a városba robogtak, kék-fehér zászlócskákkal voltak feldisztelve. A perronon a trombitások állottak fel, hogy a beérkező sportembereket ősi szokás szerint kürtök harsogásával fogadják.

Már Triesztben meleg ünneplésben volt részük a hazautazó bécsi fiúknak. A cionista csoportok nagy ovációkban részesítették a hajókból kiszálló fiatalbereket, akiket megvendégeltek és meleg testvéri figyelemben részesítették. Wienerneustadtban a cionisták, akik nagyszámban jelentek meg a vasutnál, a győző csapatnak hatalmas virágkoszorút nyújtottak át.

Amikor a vonat félórai késéssel befutott a pályaudvarra, a kürtök felharsantak, a zsidó énekkar pedig rázendített a Hatikvára. A vonatról kilépőket Ackermann mérnök üdvözölte, a Hakoah alelnöke, mire a csapat a pályaudvar előtti járművekbe szállt és egyenesen a klubhelyiségbe ment, ahol dr. Körner tartott beszédet a fiatal győzőkhöz.

— Fényesen állottatok ki — ugymond — a sport és erkölcs próbáját ezen a jelentőségű teljes uton. Mondhatom, az ut nagyon sikerült és ha a sikerben rajtuk kívül másnak is része van, akkor meg kell említeni dr. Diamand, dr. Felix és dr. Grünfeld urakat. Erec Jiszraelbe Egyiptomon át jutottunk: Zsidó testvéreink el voltak ragadtatva tőlünk. Az angolok is hódoltak teljesítményeinknek, az arabok pedig lelkesen köszöntöttek bennünket. Láttuk Tel-Avivot és megbámultuk. Láttuk a csodát, ami még néhány évvel ezelőtt hihetetlennek tetszett. Megszűnt az üres irázisok ideje, az országot muszáj felépíteni, ha kötelességeinknek eleget akarunk tenni. A Hakoah kert Palesztinában már fennáll, a mi kötelességünk, hogy minél nagyobbá fejlesszük. Barátaink vannak Palesztinában, a kormány tekintélyes egyeniségei, akik szívesen támogattak bennünket és lelkesítettek. Mondhatom, az arabok is legjobb barátaink. Büszkén állíthatom, a világ egyetlen klubja sem tudott annyi eredményes munkát felmutatni, mint a miénk.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után Stiegler igazgató a csapatot a Makkabi világszövetség nevében köszöntötte és a Hakoah mint a Cion-épület egy fontos alapkövét jellemezte.

Arthur Baar a régi Hakoah-tagok nevében köszöntötte a csapatot. A zsidó torna- és sportszövetség és a cionista országos komité nevében Földes Pál beszélt. Az elhangzott üdvözlésekre Neufeld mint kapitány mondott köszönő választ és annak a kivánságának adott kifejezést, hogy dr. Körner továbbra is a Hakoah-egyesület élén maradjon. A nagyszámban jelenlévőknek ezután megmutatták az egyiptomi futballszövetség ajándékait és a jeruzsálemi Becalel-iskola számukra készített művészeti tárgyait. Ezzel az üdvözlés végetért.

Bukarest husvétii programja. Bukarestben már most készítik elő a husvétii futballprogramot és amint értesülünk, az olyan szenzációs lesz, hogy minden biztonnyal fölülmulja bármelyik erdélyi város programját. A kezdeményező lépést a Tricolor tette meg és két napos körmérkőzés keretében vendégül kívánja látni a legjobb erdélyi csapatot, valószínűleg a Kinizsit, a bolgár bajnoksapatot a Ticiát és egy kiváló osztrák, vagy magyar futbalcsapatot. Ezenkívül más egyesület is programot akar csinálni a husvétii ünnepeken. Így a Makkabi folytat most tárgyalásokat több külföldi egyesülettel s ha még tekintetbe vesszük, hogy a Romcomit és a Triumf Juventus néven fuzionált csapata sem marad tétlenül, olyan szenzációs sportprogramra van kilátása Bukarestnek, amilyen még a fővárosban nem volt.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3—, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, állástkeresőknek 30% kedvezmény. **Apróhirdetések díja előre fizetendő**

Lakás kapható román, héber, angol tanításért. Cím 8480-I. alatt kiadóban. 8450

Ől és vágott türelt legolcsóbb napi árban szál. lit Feuerstein, Hosszu-u. 26. Telefon 10-42. 8448

Szép világos, 300 négyzetméter feltöltött, mindenféle célra alkalmas szuterén azonnalra kiadó. Cím: Goldstein clajgyár, Cluj, telefon 807. 8439

הברו מונות ירושלים
Mense Verein Jerusalem nyugtakönyvet elresztetem. Kérem a megta álot, sziveskenjér azt. Az Uj Kelet kiadóhivatalának beadni

Eladó egy új, komplett, fehér hálóberendezés, Rudolf-u. 57. 8500

Zongorórát ad akadémista. Cím a kiadóban.

Désen első sorban lévő női templomok eladó. Értekezni dr. Lázár Lajosnál ugyanott. 8507

Keresek szoba és konyhát március 1-ére telépés. Cím a kiadóban.

Név-jegyeket,

születési, eljegyzési, esküvői kártyákat és mindenféle mulatsági meghívókat legszebb kivitelben készít a

Kadima-nyomda Cluj

Kiadó foposta közelében 45 quadrátméteres raktárhelyiség Ugyanott olesón eladó szalongszobák. Cím a kiadóban. 8501

Keresek febr. 15-ére izr. nőt, ki a főzést és háztartási teendőket elvégzi. Bodneráruhoz, Kosuth Lajos-u. 5. 8507

Vaskereskedők és gyárosok! Legjobb, legolcsóbb bevásárlási forrás: rud-, beton- és fémvas, mindenféle lemezek, fémek és félkész-gyártmányok, gáz- és forrosóvek, csavarok (Brevillier & Urban) műszaki cikkek stb. stb. En-gros.

I. NACHT

Societate
In nume
colectiv

Központ: Bucuresti, Strada C. A. Rosetti No 7,

Fiókok: CLUJ, Str. Memorandului 20. Telef. 6-53.

Arad, Braşov, Galaţi, Oradea-Mare, Timişoara, Wien, Paris. — Táviratcím: METALNACHT.

Hajó

TEA

véjeggű

illata és ize felülmulhatatlan.

Rador 2438

A három legjobb minőség: 74 — 220 — 55 szám

Iroda és lerakat: „CORABIA“ S. A. R.
Bukaresti, Strada Matei Millo 8.

Írdessen az Uj Keletben!

Naponta frissen vágott **liba**

érkezik Lebovics Béla húsarnokába, Cluj, Malu-utca 8. — Frissen szűrt libaszir és zsirnak való mindig kapható. 1 Rador 2422

Serindes
Királyi udv. szállító

Felülmulhatatlan csokoládé és bonbon

DÉRI LAJOS sücsmester

Str. Memorandului (v. Unió-u.) 3. Telefon 12-12

Dusan felszerelt raktárában az idő előrehaladottsága miatt

mélyen leszállított árak!

Lloyd 2939

Kadima Nyomda és Kiadóvállalat R.-T. nyomda Cluj, Strada Baron L. Pop (volt Brassay-utca) 10 szám.

Szép és tartós

játékok

a legolcsóbb áron csak a
Gyermekek Paradicsomában
a legrégebb és leghíresebb játékraktárban kaphatók.

Cím:
LINDENBERG

Bucuresti, Strada Smardan 12.
Oktatójátékok nagyobb gyerekek számára

Rador 2445

925
Szerkesztőség ki-
hivatal és nyom-
Cluj-Kolozsvár, St. E-
L. Pop. (Brassai-utca)

Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal
Zs. N. Sz. —

A kéziratok kizárólag szerkesztőséghez kerülnek. Kéziratok adunk vissza.

1925 február 2

Fek

Kifogyó liszt kenyerünk tanu szédületesebb leh természetü adottsá tejjel, mézzel legyen: politikai a természetnek is kezűsége adott a műten kötyvetél. Nincs erre hatalm hogy a legjobb, jén, a háboru ut bevezetésének k mikor Ausztriába a búzatermés az enyészó percent nem ismerik a k

Bizonyos, ho idészében nem mániában még annyi buza, amé látására szükség ódiuma egyes-eg háru, mely ma kezében és sa veszti az ország reformmal kezd ségességét bárm vagunk róla r alkalmazása kö igen sokszor su kenyérinség bes nem elég a fő doskodni kell a vevő megszokj intenzív termel pontból számo kormány, mely form elve sem szág kenyérellá gazdálkodást f terhelő bünökr

A második export-politiká buza kivitelét dobtá oda az gabonát, — h telt s ezáltal gabonakereske kenyérinség fe Ez a közigazg mint egy ön mitem törődő hogy a dolg ahelyett, hogy szorulónak, elgáncsolja a mellékvágány szellemét. Nep mindenütt csa munka és ter keverjen, hog ságos kihaszn pauperizálódá

Természet strom, ha a nem mutatná arra a bürokratának és amely a románban a szállítá tette meg. biztonság tel még egy oly mint Román jára hivatkoz vasutak hián is számtalan tartományok tak, a távo dühöngött.